

Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Odbor sociálních věcí a zdravotnictví

Sociálně-demografická analýza Královéhradeckého kraje

Příloha č. 1

Obsah

Obsah	2
Sociálně-demografická analýza kraje	4
<i>Základní charakteristika kraje</i>	4
<i>Administrativní členění kraje</i>	6
Tabulka 1 - Rozloha Královéhradeckého kraje a okresů Královéhradeckého kraje.....	6
Obrázek 1 - Správní obvody obcí s rozšířenou působností Královéhradeckého kraje	7
<i>Obyvatelstvo</i>	8
Tabulka 2 - Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji a jeho okresech v roce 2007	8
Tabulka 3 - Střední stav obyvatelstva v letech 1993 - 2007.....	8
Tabulka 4 - Obyvatelstvo (absolutně, meziroční změny).....	9
Tabulka 5 - Věkové složení obyvatel Královéhradeckého kraje.....	10
Tabulka 6 - Počet cizinců v kraji v letech 1997-2005 (k 31. 12.).....	11
Tabulka 7 - Cizinci podle typu pobytu - k 31. 12. 2005.....	12
Tabulka 8 - Cizinci podle pohlaví a typu pobytu - k 31. 12. 2005	13
Regionální disparity	13
<i>Zaměstnanost</i>	15
Tabulka 9 - Nezaměstnanost – mezikrajové srovnání	16
Tabulka 10 - Struktura nezaměstnaných podle vzdělání	17
Tabulka 11 - Struktura vzdělanostní úrovně obyvatelstva: ekonomicky aktivní populace (v tisících osob).....	18
Tabulka 12 – Srovnání nabídky a poptávky na regionálním trhu práce v letech 2006 - 2008	18
Tabulka 13 - Celková zaměstnanost cizinců - 1997-2005 (stav k 31. 12.).....	19
<i>Ekonomika a průmysl</i>	20

<i>Vzdělávání</i>	22
Obrázek 2 - Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním v obvodech pověřených obecních úřadů v Královéhradeckém kraji	22
<i>Sociální a zdravotní služby</i>	25

Sociálně-demografická analýza kraje

Hlavními zdroji dat pro zpracování této kapitoly jsou údaje ze Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2006 – 2015, který je základním střednědobým dokumentem regionálního rozvoje na úrovni vyššího územně samosprávného celku. K dalším cenným zdrojům informací patří statistická data z Českého statistického úřadu.

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA KRAJE

Královéhradecký kraj leží na severovýchodě České republiky u hranice s Polskem. Svou rozlohou 4758 km² se mezi čtrnácti kraji včetně Prahy zařazuje na 9. místo. Sousedí s ním kraje Liberecký, Pardubický a Středočeský. Královéhradecký kraj svojí rozlohou zaujímá šest procent území České republiky a v roce 2005 zde žilo více než pět procent obyvatel České republiky, Hustota zalidnění je v porovnání s celorepublikovým průměrem nižší. Vyšší než celorepublikový je průměrný věk populace kraje. Ovšem míra naděje dožití patří v Královéhradeckém kraji k nejdelším.

Pestré přírodní a kulturní rozmanitosti Královéhradeckého kraje, atraktivita přírodních lokalit a kvalitní životní prostředí jsou dobrými předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu a turistiky. Atraktivními jsou zejména oblasti s vysokým přírodním potenciálem, oblasti s bohatým kulturním dědictvím a pamětihodnostmi a lázeňské oblasti.

Přírodní potenciál kraje je dobrým fundamentem pro rozvoj nových forem cestovního ruchu (agroturistiky, ekoturistiky, cykloturistiky apod.). Královéhradecký kraj patří v rámci České republiky k nejnavštěvovanějším.

Z hospodářského a ekonomického hlediska je Královéhradecký kraj zemědělskopřůmyslovým regionem s dlouholetou tradicí některých odvětví (strojírenství, textilnictví, stavebnictví) a s rozvinutými službami, cestovním ruchem a kvalitní pracovní silou. Průmyslová základna je soustředěna převážně do měst. Intenzivní zemědělská výroba je typická zejména pro oblast Polabské nížiny s příznivými podmínkami pro zemědělskou prvovýrobu. Dominantní hospodářské postavení zaujímá Královéhradecká aglomerace. Po roce 1989 vedla privatizace a restrukturalizace ekonomické základny k útlumu zemědělské i průmyslové výroby. Naproti tomu začal rychleji stoupat význam sektoru služeb. Rozvíjí se malé a střední podnikání. Významný je příliv zahraničních investic a rozvoj vědy, výzkumu a inovací. Míra nezaměstnanosti je dlouhodobě pod průměrem celé České republiky. Vyšší nezaměstnanost je charakteristická pro některé venkovské regiony.

Rozsáhlá síť škol všech typů, včetně speciálních a dalších vzdělávacích zařízení celkově pokrývá potřebu vzdělávání a uspokojuje nabídku po vzdělání. Vysoké školství je zastoupeno v Hradci Králové. Dostatečná je také kapacita celoživotního vzdělávání, chybí však jeho ucelený systém. Méně uspokojivá je také provázanost vzdělávací sféry s potřebami trhu práce.

Zdravotnické a sociální služby jsou dostupné na celém území kraje. Jejich kvalita, rozmístění a dostupnost je v rámci kraje značně rozdílná. Intenzita výskytu sociálně patologických jevů a míra kriminality je celkově nižší než v jiných regionech.

Rozvoj ekonomické atraktivity Královéhradeckého kraje podmiňuje dostavba dálnice D11 a navazující R11 v celé délce až do Královce a rychlostní komunikace R 35. Hustota dopravní sítě je celkově vyhovující. Chybí obchvaty měst a obcí nadměrně zatížených tranzitní dopravou. Přetíženost některých komunikací se odráží v jejich špatném technickém stavu. Příležitostí je také rozvoj přeshraniční spolupráce.

ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ KRAJE

Celkový počet obcí Královéhradeckého kraje je 448, z toho obcí s rozšířenou působností je 15 – Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Hradec Králové, Jaroměř, Jičín, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Vrchlabí; obcí s pověřeným obecním úřadem je 35. V Královéhradeckém kraji je 44 obcí se statutem města, z toho jeden magistrát, 10 obcí se statutem městyse a 5 okresů (Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Jičín, Náchod). Metropolí kraje je statutární město Hradec Králové. Sídelní struktura v kraji je nehomogenní a rozdrobená, což je způsobeno zejména přírodními a historickými podmínkami. Královéhradecký kraj ve srovnání s Českou republikou má vyšší zastoupení malých obcí do 500 obyvatel. V zázemí měst se projevují lokálně typické znaky suburbanizace.

Tabula 1 - Rozloha Královéhradeckého kraje a okresů Královéhradeckého kraje

rozloha	
území/okres	km ²
Česká republika	78864
Královéhradecký kraj	4758
Hradec Králové	875
Jičín	887
Náchod	851
Rychnov nad Kněžnou	998
Trutnov	1147

Obrázek 1 - Správní obvody obcí s rozšířenou působností Královéhradeckého kraje

OBYVATELSTVO

K 31. prosinci 2007 by počet obyvatel vyčíslen na 552212, z toho 270333 mužů a 281879 žen. Jedná se tedy o mírný nárůst (počet obyvatel k 1. lednu 2007 byl 549643). Střední stav obyvatelstva činí 550523 lidí. Královéhradecký kraj se počtem obyvatel v České republice řadí mezi kraji na desáté místo. Podobný počet obyvatel, mezi 500000 a 600000, mají ještě kraje Plzeňský, Zlínský, Pardubický a Vysočina.

Tabulka 2 - Počet obyvatel v Královéhradeckém kraji a jeho okresech v roce 2007

	střední stav obyvatelstva			počet obyvatel na konci k 31. 12. 2007		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
kraj celkem	550523	269263	281260	552212	270333	281879
v tom okres						
Hradec Králové	160684	77838	82846	161349	78238	83111
Jičín	78259	38640	39619	78852	39007	39845
Náchod	112377	54955	57422	112507	55023	57484
Rychnov nad Kněžnou.	78900	38797	40103	79042	38896	40146
Trutnov	120303	59033	61270	120462	59169	61293

Tabulka 3 - Střední stav obyvatelstva v letech 1993 - 2007

obyvatelstvo (osoby)	1993	2000	2003	2004	2005	2007
Střední stav obyvatelstva celkem	554485	551297	547720	546995	547849	550523
Počet obyvatel (k 31. 12.) celkem	554500	550780	547563	547296	548368	552212

Tabulka 4 - Obyvatelstvo (absolutně, meziroční změny)

ukazatel	počty			počet na 1 000 obyvatel	
	2006	2007	rozdíl 2007-2006	2006	2007
Sňatky	52860	57 157	4297	5,2	5,5
Rozvody	31415	31129	-286	3,1	3,0
Živě narození ¹	105831	114632	8801	10,3	11,1
Zemřelí	104441	104636	195	10,2	10,2
z toho do 1 roku ²	352	360	8	3,3	3,1
Potraty celkem	39959	40917	958	3,9	4,0
umělá přerušeni těhotenství	25352	25414	62	2,5	2,5
Přistěhovalí	68183	104445	36262	6,6	10,1
Vystěhovalí	33463	20500	-12963	3,3	2,0
Přirozený přírůstek	1390	9 996	8606	0,1	1,0
Přírůstek stěhováním	34720	83945	49225	3,4	8,1

¹ = Kromě uvedeného počtu narozených došlo v roce 2006 k jedenácti a v roce 2007 k sedmnácti utajeným porodům (vč. nalezených dětí) podle zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění zákona č. 422/2004 Sb. Přirozený přírůstek na 1 000 obyvatel vypočtený rozdílem živě narozených a zemřelých na 1 000 obyvatel nemusí být vlivem zaokrouhlování na 1 desetinné místo vždy totožný s údajem v tabulce, který je vypočten z absolutních čísel. Přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel vypočtený rozdílem přistěhovalých a vystěhovalých na 1 000 obyvatel nemusí být vlivem zaokrouhlování na 1 desetinné místo vždy totožný s údajem v tabulce, který je vypočten z absolutních čísel. Celkový přírůstek na 1 000 obyvatel vypočtený součtem přirozeného přírůstku a přírůstku stěhováním na 1 000 obyvatel nemusí být vlivem zaokrouhlování na 1 desetinné místo vždy totožný s údajem v tabulce, který je vypočten z absolutních čísel.

² = na 1 000 živě narozených

Celkový přírůstek	36110	93941	57831	3,5	9,1
Počet obyvatel k 31. 12.	10287189	10381130	93941	x	x
Střední stav obyvatelstva	10266646	10322689	56043	x	x

Tabulka 5 - Věkové složení obyvatel Královéhradeckého kraje

území	počet obyvatel	věková skupina								
		celkem			muži			ženy		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Královéhradecký kraj	549643	79829	386995	82819	41202	194400	32986	38627	192595	49833
v tom okresy										
Hradec Králové	159756	22153	111993	25610	11406	55565	10328	10747	56428	15282
Jičín	78098	11145	54975	11978	5745	28072	4671	5400	26903	7307
Náchod	112302	16968	78370	16964	8755	39310	6799	8213	39060	10165
Rychnov nad Kněžnou	79409	12042	55806	11561	6221	28206	4615	5821	27600	6946
Trutnov	120078	17521	85851	16706	9075	43247	6573	8446	42604	10133
v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností										
Broumov	17318	2738	12308	2272	1452	6193	882	1286	6115	1390
Dobruška	19889	3060	13811	3018	1601	6969	1185	1459	6842	1833
Dvůr Králové nad Labem	27223	3947	19295	3981	2039	9680	1570	1908	9615	2411
Hořice	18398	2621	13003	2774	1360	6601	1070	1261	6402	1704

Hradec Králové	143413	19729	100597	23087	10125	49782	9335	9604	50815	13752
Jaroměř	19147	3070	13409	2668	1572	6794	1066	1498	6615	1602
Jičín	46402	6644	32626	7132	3398	16691	2782	3246	15935	4350
Kostelec nad Orlicí	24800	3694	17203	3903	1889	8737	1543	1805	8466	2360
Náchod	61432	9073	42566	9793	4676	21268	3911	4397	21298	5882
Nová Paka	13298	1880	9346	2072	987	4780	819	893	4566	1253
Nové Město nad Metují	14405	2087	10087	2231	1055	5055	940	1032	5032	1291
Nový Bydžov	16999	2531	11858	2610	1339	6019	1029	1192	5839	1581
Rychnov nad Kněžnou	34064	5181	24330	4553	2673	12264	1851	2508	12066	2702
Trutnov	64500	9501	46101	8898	4931	23166	3462	4570	22935	5436
Vrchlabí	28355	4073	20455	3827	2105	10401	1541	1968	10054	2286

Tabulka 6 - Počet cizinců v kraji v letech 1997-2005 (k 31. 12.)³

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika	210111	220187	228862	200951	210794	231608	250421	254294	278312
Královéhradecký kraj	9070	9208	8543	8117	8603	9386	9269	9852	11294
Hradec Králové	2378	2524	2522	2459	2802	3093	3032	3195	3700
Jičín	1108	1052	951	915	880	985	1011	1131	1346

³ Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Náchod	2495	2411	2226	1998	2172	2202	2246	2224	2 294
Rychnov nad Kněžnou	1147	1050	889	782	799	968	859	902	1155
Trutnov	1942	2171	1955	1963	1950	2138	2121	2400	2799

Tabulka 7 - Cizinci podle typu pobytu - k 31. 12. 2005⁴

	celkem	% trvalých pobytů	přechodný EU/dlouhodobý pobyt, celkem	trvalý pobyt, celkem	% přechodných EU /dlouhodobých pobytů	víza nad 90 dní, celkem	% víz nad 90 dní
Česká republika	278312	39,7	145963	110598	52,4	21751	7,8
Královéhradecký kraj	11294	41,6	5713	4698	50,6	883	7,8
Hradec Králové	3700	32,3	2009	1194	54,3	497	13,4
Jičín	1346	47,0	575	632	42,7	139	10,3
Náchod	2294	47,0	575	632	42,7	139	10,3
Rychnov nad Kněžnou	1155	51,9	533	600	46,1	22	1,9
Trutnov	2799	38,9	1577	1088	56,3	134	4,8

⁴ Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

Tabulka 8 - Cizinci podle pohlaví a typu pobytu - k 31. 12. 2005⁵

	pobyty, celkem		trvalý pobyt		přechodný EU/dlouhodobý pobyt		víza nad 90 dní	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Česká republika	165826	112486	56418	54180	96147	49816	13261	8490
Královéhradecký kraj	6304	4990	1922	2779	3812	1901	570	313
Hradec Králové	2252	1448	577	617	3167	662	328	169
Jičín	721	625	265	367	364	211	92	47
Náchod	1055	1239	429	755	582	437	44	47
Rychnov nad Kněžnou	679	476	235	365	436	97	8	14
Trutnov	1597	1202	416	672	1083	494	98	36

Regionální disparity

Rozdíly mezi regiony vyplývají z jejich odlišných přírodních a socioekonomických podmínek, lokalizace v rámci vyššího územně-správního celku, stupně využití disponibilních regionálních zdrojů, ale i obecných společensko-politických podmínek. Rozsah, četnost a míra intenzity faktorů ovlivňujících disparity mají zcela zásadní vliv na rozvoj či zaostávání jednotlivých regionů. V posledních letech, zejména v období přechodu české ekonomiky na tržní podmínky, se navíc projeví faktory, které tyto regionální disparity více zvýraznily.

Obyvatelstvo Královéhradeckého kraje v mnoha ukazatelích kopíruje celorepublikové trendy a v krajském měřítku nevykazuje výraznější anomálie. Charakteristický je pokles počtu obyvatel většiny regionů a celkové stárnutí populace z důvodu nízké porodnosti. Výrazně negativní

⁵ Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR

demografický vývoj je v některých venkovských oblastech a dále také přímo v krajském městě, související s procesy suburbanizace – stěhování obyvatel do přílehlých venkovských sídel. Právě v zázemí velkých měst je demografický vývoj nejpříznivější.

Socioekonomickou pozici jednotlivých oblastí významně ovlivňuje rozložení ekonomických subjektů v prostoru. Počet ekonomických subjektů a jejich nárůst v posledních letech obecně vypovídá o větší či menší pravděpodobnosti jejich úspěchu zejména v podnikání, i když stupeň podnikatelské aktivity a výkonnosti samozřejmě nezávisí přímo na jejich počtu. Koncentrace podnikatelských aktivit do omezeného počtu regionů může násobit možná rizika pokračujícího růstu disparit v podobě negativních důsledků v oblasti zaměstnanosti a celkové socioekonomické úrovně regionů.

Vývoj problematiky bydlení a dostupnosti bytů se v Královéhradeckém kraji v mnoha ukazatelích výrazně neliší od jiných krajů v České republice. Problematickým se stává celkově starší bytový a domovní fond, vysoký podíl neobydlených bytů a pokles výstavby nových bytů a domů. Rozvoj bydlení v Královéhradeckém kraji ovlivňují zejména demografické a ekonomické ukazatele. Nepříznivým demografickým vývojem, kdy klesá celkový počet obyvatelstva, ale zvyšuje se počet domácností, vzrůstá také poptávka po možnostech bydlení.

Řešení regionálních disparit a s tím úzce související harmonický rozvoj regionu spolu představují dlouhodobý proces pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti směřující k omezení nerovnováhy ve vzájemných vztazích mezi ekonomickým, environmentálním a sociálním pilířem udržitelnosti a hospodářského růstu. Úkolem regionální politiky státu, ale i jednotlivých vyšších územně-samosprávných celků je prostřednictvím státní a veřejné podpory pomoci strukturálně postiženým a hospodářsky slabším regionům, omezit negativní regionální disparity a podpořit využití vnitřního potenciálu regionu při respektování principu udržitelného rozvoje.

Zejména větší města jsou díky své ekonomické síle vyplývající z koncentrace sociálních, ekonomických a kulturních funkcí přirozenými centry rozvoje regionu. Integrace měst a okolních obcí s jejich vlastním sociálním a ekonomickým zázemím vytváří dostatečné velký prostor umožňující rychlejší rozvoj.

ZAMĚSTNANOST

Ekonomická výkonnost a konkurenceschopnost firem a celé společnosti se přímo odvíjí od všeobecné vzdělanosti obyvatel, získaných odborných znalostí a praktických dovedností pracovních sil. To jsou základní předpoklady pro zvýšení výroby a služeb s vysokou přidanou hodnotou, poskytování kvalitnějších veřejných služeb a celkově vyšší sociální úroveň společnosti. Adaptabilita a flexibilita zaměstnavatelů a jejich zaměstnanců hrají stále větší roli v oblasti uplatnění se na trhu a v životě vůbec. Územní rozdíly míry ekonomické aktivity a nezaměstnanosti jsou ovlivňovány od poloviny 90. let minulého století především sociálním a ekonomickým vývojem daného území souvisejícím zejména s dopady transformace ekonomiky. S výše uvedeným společensko-politickým vývojem souvisí zejména nepříznivý trend poklesu míry ekonomické aktivity.

V minulých letech docházelo v řadě odvětví ekonomiky ke snižování zaměstnanosti, přičemž nejvíce byl postižen zpracovatelský průmysl a zemědělství. Příčinou tohoto vývoje byl úpadek zejména velkých podniků, ale i řady středních firem a drobných provozoven související s majetkovou transformací a změnou ekonomického systému v 90. letech minulého století. Další příčinou tohoto vývoje byl tlak na zvyšování produktivity práce ze strany zahraničních vlastníků firem, což se dodnes projevuje zejména ve zpracovatelském průmyslu.

Na zaměstnanosti v kraji se nejvíce podílejí malé a střední firmy do 250 zaměstnanců, jejich podíl činí přibližně 70-80 %, zbytek zaměstnanců zaměstnávají velké firmy nad 250 zaměstnanců. Malé a střední podnikání je důležitou součástí ekonomiky kraje, a to nejen z hlediska zaměstnanosti. Z hlediska ekonomické stability a dlouhodobé udržitelnosti aktivit vyvstává potřeba věnovat se problematice malého a středního podnikání jako důležitému faktoru zajišťující prosperitu kraje.

Hlavní příčinou nízkého využití pracovních příležitostí uchazeči o zaměstnání je zejména nesoulad mezi jejich odborností a zkušenostmi na straně jedné a požadavky zaměstnavatelů na konkrétní odbornost a zkušenost uchazečů o zaměstnání na straně druhé. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti sehrávají v tomto směru důležitou roli, často se však jedná o dlouhodobá řešení vyžadující aktivní spolupráci zaměstnavatelů. Firmy často preferují uchazeče s hotovou kvalifikací.

Tabulka 9 - Nezaměstnanost – mezikrajové srovnání

kraj	počet obyvatel	míra registrované nezaměstnanosti %	pořadí	uchazeči o zaměstnání celkem	volná pracovní místa celkem	počet uchazečů na 1 místo	pořadí
ČR	10287189	7,67		448545	93425	4,8	
PHA	1188812	2,72	14	21364	16192	1,32	14
STČ	1175254	5,32	13	35498	12478	2,84	10
JČ	630006	5,68	11	20426	5222	3,91	9
PL	554537	5,60	12	17957	7214	2,49	13
KV	304602	9,20	3	16221	2364	6,86	5
ÚST	823265	13,77	1	63652	5003	12,72	1
LB	430774	7,04	8	17258	3648	4,73	8
KH	549643	6,32	10	19298	4413	2,64	12
PA	507751	6,91	9	19369	7296	2,65	11
VY	511645	7,10	7	20060	4071	4,93	7
JM	1132563	8,82	5	55230	7990	6,91	3
OL	639894	8,97	4	31187	4537	6,87	4
MS	1249290	12,58	2	85422	7890	10,83	2
	589839	7,75	6	25601	5111	5,01	6

Tabulka 10 - Struktura nezaměstnaných podle vzdělání

	ČR 2006	KHK 2006
nezaměstnaní celkem (tis. osob)	371,3	14,9
vzdělání		
základní a bez vzdělání	91,8	2,7
střední bez maturity	169,9	7,0
střední s maturitou	91,8	4,0
vysokoškolské	17,7	1,3
z toho ženy	202,2	8,2
základní a bez vzdělání	50,6	1,2
střední bez maturity	82,5	3,2
střední s maturitou	60,7	2,8
vysokoškolské	8,4	1,0
z toho muži	169,1	6,7
základní a bez vzdělání	41,2	1,5
střední bez maturity	87,5	3,8
střední s maturitou	31,1	1,2
vysokoškolské	9,3	0,3

Tabulka 11 - Struktura vzdělanostní úrovně obyvatelstva⁶: ekonomicky aktivní populace (v tisících osob)

	KHK celkem	KHK muži	KHK ženy	ČR celkem	ČR muži	ČR ženy
základní vzdělání	11,3	3,1	8,2	283,5	116,1	167,4
Vyučení	114,1	72,8	41,3	2024,8	1339,6	685,2
středoškolské	99,9	47,6	52,3	1800,2	865,5	934,6
vysokoškolské	37,1	22,5	14,6	719,1	420,4	298,7

Tabulka 12 – Srovnání nabídky a poptávky na regionálním trhu práce v letech 2006 - 2008

okres	dosažitelní uchazeči celkem			pracovní síla celkem			míra nezaměstnanosti v %			volná místa		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Hradec Králové	5604	4836	3602	85768	86794	87269	6,5	5,6	4,1	1022	1831	2161
Jičín	3251	2884	2454	36726	40158	41377	8,2	7,2	5,9	280	434	692
Náchod	4495	3698	2599	55596	59804	59045	8,1	6,2	4,4	568	886	1071
Rychnov nad Kněžnou	2601	1884	1147	40159	40728	39311	6,5	4,6	2,9	265	630	685
Trutnov	5460	5457	4087	63905	63009	64783	8,5	8,7	6,3	711	940	1469

⁶ Zdroj statistiky ČSÚ – mezikrajová srovnání, údaje za rok 2006, zpracováno KÚ KHK.

Tabulka 13 - Celková zaměstnanost cizinců - 1997-2005 (stav k 31. 12.)⁷

kraj/okres pobytu	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Česká republika	193958	155448	150881	164987	167652	161711	168031	173203	218982
Královéhradecký kraj	7450	6109	5287	5999	5805	6011	6558	6359	8407
Hradec Králové	2312	1667	1735	2046	1651	1899	2139	1955	2754
Jičín	888	810	512	554	698	576	692	637	862
Náchod	1696	1451	1423	1396	1463	1440	1480	1460	1695
Rychnov nad Kněžnou	967	577	436	653	683	630	592	581	849
Trutnov	1542	1604	1181	1350	1310	1466	1655	1723	2247

⁷ Pramen: MPSV ČR - SZZ, MPO ČR

EKONOMIKA A PRŮMYSL

Ekonomika kraje je charakteristická významným zastoupením zpracovatelského průmyslu, zejména všeobecným strojírenstvím. Z hlediska odvětvové struktury průmyslu zaujímá v posledních letech významný podíl výroba dopravních prostředků a zařízení, elektrických optických přístrojů a zařízení, výroba základních kovů, hutních a kovodělných výrobků. Významnou pozici na trhu si drží také výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků a výroba textilií, textilních a oděvních výrobků. V oboru zpracování dřeva je v kraji kromě výroby dřevoobráběcích strojů i několik výrobců nábytku a interiérů malé a střední velikosti. Nezanedbatelný podíl ve výčtu významných odvětví a oborů průmyslu má také výroba pryžových a plastových výrobků, výroba vlákniny, papíru a výrobků z papíru a v neposlední řadě i vydavatelství a tisk. Těžký a důlní průmysl (s výjimkou menších těžební lokalit) v kraji naopak zcela chybí, což se zejména v průběhu transformace ekonomiky v 90. letech minulého století projevilo jako velká výhoda. Kraj tak nebyl ve větší míře postižen strukturální nezaměstnaností spojenou s výrazným útlumem těchto výrob, případně vysokým počtem a rozsahem území zasaženého ekologickými škodami, tak jako tomu bylo v jiných průmyslových oblastech ČR.

V posledních letech roste význam a angažovanost zahraničních firem v ekonomice kraje. Většina zahraničních investorů vstoupila do existujících českých firem, kdy od původních českých vlastníků nakoupila majetkové podíly a poté rozšířila výrobní program. Perspektivní firmy zatížené dluhy z období privatizace státního majetku, ztrátou východních trhů a souvisejícími ekonomickými ztrátami tak byly kapitálově posíleny a našly znovu prosperitu.

Ekonomika kraje je v posledních letech silně závislá na exportu zboží a služeb. Pozitivní vliv na dynamiku exportu mělo odstraňování obchodních bariér se státy EU, rozvoj obchodních vazeb tuzemských a zejména západoevropských firem, růst ekonomiky ve „starých“ členských státech EU a zvyšující se konkurenceschopnost domácího zboží a služeb z hlediska poměru cena/kvalita. Od poloviny 90. let minulého století lze zaznamenat silnou orientaci podnikatelské sféry na vývoz do států Evropské unie. Podíl 25 států EU na celkovém vývozu z Královéhradeckého kraje představoval 82 %. Postavení ostatních teritoriálních uskupení na vývozu z kraje bylo v porovnání s pozicí států EU 25 méně významné. Z hlediska zbožové struktury byly na celkovém vývozu nejsilněji zastoupeny silniční vozidla s více než čtvrtinovým podílem, dále elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, textilní a kovové výrobky.

Velký rozvojový ekonomický potenciál mají existující či nově vznikající průmyslové zóny. Jejich efektivní využití velmi silně závisí na připravenosti z hlediska územní plánovací dokumentace, stavu a kapacity inženýrských sítí apod. Rozvoj průmyslových zón představuje velký potenciál pro příchod nových podnikatelských investic, tvorbu pracovních míst, rozvoj subdodavatelských činností a nových progresivních technologií. V současnosti existuje na území kraje několik rozvojových lokalit, mezi nejvýznamnější patří průmyslová zóna v Jičíně, Hradci

Králové, Novém Bydžově, Trutnově, Lipovce, Kvasinách, Červeném Kostelci, Vrchlabí, Chlumci nad Cidlinou a Dvoře Králové. Další zóny vznikají nebo budou vznikat v Jičíně, Opočně, Kopidlně, Novém Bydžově, Chlumci nad Cidlinou, Rychnově nad Kněžnou a ve Vrchlabí.

Ekonomická prosperita kraje obecně závisí především na výkonnosti a mezinárodní konkurenceschopnosti firem a pracovních sil. Nezbytnými vnějšími předpoklady prosperity jsou stabilní politické a ekonomické prostředí v Evropské unii a ve světě. K vnitřním předpokladům se řadí zejména stabilní a kvalitní podnikatelské prostředí v podobě jasné a přehledné legislativy, rychlé vymahatelnosti práva, flexibilní vzdělávací soustavy poskytující kvalitní vzdělání, aktivního přístupu státní a veřejné správy a samosprávy k problematice podnikání a zaměstnanosti.

Za součást všeobecného vzdělání se v současné době vzhledem k technologickému pokroku a souvisejícím rychlým a strmým změnám ve všech oblastech lidského konání se stále častěji považuje počítačová gramotnost. Ta je podmínkou či určitým předpokladem pro informační gramotnost obyvatel. Z hlediska počítačové gramotnosti obyvatel je nejhorší situace v malých obcích a představuje problém pro obyvatele starších věkových kategorií. V podílu obyvatel počítačově gramotných se Královéhradecký kraj výrazně neodlišuje od ostatních krajů, výrazně zaostává pouze za Prahou.

Počet všech druhů škol s výjimkou vyšších odborných a vysokých škol každoročně klesá. Počet žáků a studentů základních a středních škol se postupně snižuje. S tím souvisí problém nedostatečně optimalizované (z hlediska kapacitní optimalizace s respektováním geografické vyváženosti) celé školské soustavy.

Poměrně menší zájem je na středních školách o studium oborů, ze kterých absolventi nacházejí lépe pracovní uplatnění. Velkou roli zde hraje nedostatečné propojení vzdělávací sféry a trhu práce, spolu s nedostatečným zapojením zaměstnavatelů do procesu získávání žáků ke studiu potřebných oborů. Za pozitivní jev lze považovat existenci informačních a poradenských středisek pro volbu povolání na úřadech práce, jež poskytují služby pro absolventy všech druhů škol. Méně pozitivní skutečností je však neexistence koordinovaného jednotného integrovaného systému poradenství.

Pro region představují specifikum obory vzdělání, jimiž jsou kamenické a sochařské obory na Střední průmyslové škole kamenické a sochařské a Středním odborném učilišti kamenickém v Hořicích, dále obory výroby a zpracování hudebních nástrojů a obory nábytkářské na Střední uměleckoprůmyslové škole hudebních nástrojů a nábytku a veterinární obory na Střední odborné škole veterinární. Síť vyšších odborných škol patří z hlediska svých vzdělávacích programů k problematické součásti vzdělávací soustavy. Výuka na těchto školách patří mezi méně efektivní, neboť nízký počet studentů dosáhne absolutoria, vyšší odborné školy jsou nákladnou „čekárnou“ na další pokus o přijetí na vysokou školu. V kraji je zastoupeno vysoké školství Univerzitou Hradec Králové, dále zde působí Farmaceutická fakulta a Lékařská fakulta Univerzity Karlovy a fakulta Vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Brně. Je zde rozvíjející se vědeckovýzkumná základna zejména v oborech zdravotnictví a farmacie a probíhá rozvoj vědeckotechnických parků. Vysoce rozvinuté vysoké školství představuje pro kraj silný rozvojový potenciál.

S celkovým rozvojem a měnícími se potřebami informační společnosti a v souvislosti s naplňováním Lisabonského procesu Evropské unie dochází v kraji postupně k rozvoji a rozšíření nabídky celoživotního vzdělávání. S úrovní vzdělání obyvatel roste i pozitivní přístup k potřebě dalšího vzdělávání.

V kraji je další vzdělávání poskytováno celou škálou různých poskytovatelů, mezi které patří školy i neškolské instituce. Celoživotní vzdělávání zahrnuje profesní a zájmové kurzy i kurzy v rámci akreditovaných studijních programů na fakultách Univerzity Hradec Králové

(UHK) i ostatních fakultách poboček jiných univerzit působících v kraji. Pozitivem je zde působnost Institutu dalšího vzdělávání Univerzity Hradec Králové.

Střední a vyšší odborné školy však představují významný zatím nevyužitý potenciál uplatnitelný právě pro oblast celoživotního vzdělávání. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků existují také značné rezervy v celkovém materiálním vybavení škol jako např. nové technologie vhodné pro počáteční i další vzdělávání a rezervy v důkladnějším propojení škol se zaměstnavateli.

SOCIÁLNÍ A ZDRAVOTNÍ SLUŽBY

Sociální péče, tedy pomoc občanům v nepříznivých sociálních situacích, prostřednictvím svých forem pomoci, tj. prostřednictvím služeb a peněžitých sociálních dávek, zabezpečuje uspokojení základních životních potřeb občanů. Na celém území v kraji je zajištěna dostupnost základních sociálních služeb, základní sociální péče se dostává všem obyvatelům v kraji. V současné době dochází k rozšiřování služeb sociální péče a služeb sociální intervence, což je ovlivněno obecně měnící se socioekonomickou a demografickou situací v celé společnosti. Celá oblast sociální péče má z důvodu realizování řady podpůrných aktivit poměrně vysoký potenciál dalšího rozvoje z hlediska kvalitativního hodnocení. Především byly započaty aktivity na zavedení systému komunitního plánování prostřednictvím zpracování komunitních plánů sociálních služeb téměř ve všech obcích s rozšířenou působností v kraji. Pozitivem je uskutečňování výuky v sociálních oborech na řadě škol, což je dobrým předpokladem pro přípravu kvalifikovaného personálu. Dalším kladem je rozvíjející se silný neziskový sektor v oblasti sociálních služeb.

Ovšem pokrytí některými typy sociálních služeb je na území kraje nerovnoměrné. Síť rezidenčních služeb, se vyznačuje velkou naddimenzovaností. Jejich pokrytí je tedy v rámci kraje dostatečné, chybí pouze některé speciální rezidenční služby (pro psychotiky, alkoholiky). Naproti tomu jsou nedostatečně zajištěny a největší rezervy v pokrytí v jednotlivých částech kraje mají terénní a intervenční služby. Mezi terénní služby patří pečovatelská služba, domovy s pečovatelskou službou a domovy penzióny pro soběstačné. Mezi intervenční služby patří azylové domy, domy na půli cesty, služby pro děti a mládež, podpora volnočasových aktivit, např. v podobě nízkoprahových center.

Zdravotní služby jsou v rámci Královéhradeckého kraje z hlediska kvantitativního i kvalitativního na dobré úrovni. Královéhradecký kraj má velký potenciál pro další rozvoj sítě zdravotních služeb (včetně materiálně technického zázemí), což je dáno působností Fakultní nemocnice Hradec Králové a působností Lékařské fakulty Univerzity Karlovy, jež spolupracuje s dalšími fakultami zde působícími – s Farmaceutickou fakultou Univerzity Karlovy a s fakultou Vojenského zdravotnictví Univerzity obrany. Fakultní nemocnice Hradec Králové je nejvýznamnější zdravotnické zařízení s nadregionální působností a náleží též k největším a nejvýznamnějším zdravotnickým zařízením v celé republice. Má všechny základní i nadstavbové obory. Nadregionální působnost mají zejména obory kardiochirurgie, neurochirurgie, ophthalmologie, metabolismu a nutriční podpory, onkologie a hematologické onkologie. Fakultní nemocnici v Hradci Králové lze plně srovnávat s obdobnými pracovišti v Evropě.

Zdravotnická záchranná služba jednotlivých krajů s detašovanými pracovišti zajišťuje péči tak, aby byla zajištěna dostupnost do 15 minut. Některé, zejména horské oblasti, však nejsou touto izochronou pokryty a po předpokládané redukci sítě nemocnic se situace dále zhorší. Vážné případy vyžadující okamžitý a rychlý zásah v terénu pomáhá řešit Letecká záchranná služba se stanovištěm v Hradci Králové. Za pozitivní jev

lze označit nárůst celkového počtu lékařů, počtu samostatných ordinací lékařů a počtu ostatních samostatných zdravotnických zařízení v kraji. Kraj charakterizuje také postupný nárůst počtu lékáren či výdejen léků i v menších sídlech.

Působnost zdravotnických zařízení a zařízení sociální péče není v oblasti následné péče stále jednoznačně stanovena. Tato zařízení vzájemně „suplují“ svoje funkce (klienty domovů důchodců se stávají často občané, jejichž zdravotní stav vyžaduje celodenní zdravotní péči). Následkem toho dochází k nepřehlednosti v hospodaření všech subjektů a obtížné identifikaci žádoucích úspor. Problémem je neexistence dostatečné spolupráce a koordinace zdravotní a sociální péče a též nedostatek finančních zdrojů na řešení tak komplikované oblasti, ve které se střetávají různé zájmy a kompetence.